

20.06.2023

**ANKARA
TİCARET BORSASI
Basın Bürosu**

GÜNLÜK BASIN ÖZETLERİ

**20 Haziran 2023
Salı**

RESMÎ GAZETE’DE BUGÜN

20 Haziran 2023 Salı

YÜRÜTME VE İDARE BÖLÜMÜ

TEBLİĞLER

- Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2014/5)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2023/10)
- Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğ (Tebliğ No: 2016/12)'de Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2023/14)
- Ulusal Meslek Standartlarına Dair Tebliğde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (No: 2023/15)

YARGI BÖLÜMÜ

ANAYASA MAHKEMESİ KARARLARI

- Anayasa Mahkemesinin 9/3/2023 Tarihli ve E: 2023/5, K: 2023/45 Sayılı Kararı
- Anayasa Mahkemesinin 23/3/2023 Tarihli ve 2019/40991 Başvuru Numaralı Kararı

Kurban pazarlarında bayram yoğunluğu

Kurban Bayramı için farklı illerden İstanbul'a getirilen hayvanlar satış yerlerinde alıcılarını beklerken üreticiler ilk günlerdeki satışlardan memnuniyetlerini dile getirdi.

Kente girişlerine 13 Haziran'dan itibaren izin verilen kurbanlıklar, ilçelerdeki satış yerlerine konuldu.

Farklı bölgelerden kurbanlıkları getiren üreticiler, 28 Haziran Çarşamba günü başlayacak bayram öncesinde satışlardan duydukları memnuniyeti belirtti.

Ümraniye Belediyesince Hekimbaşı'nda kurulan kurban satış ve kesim alanında hareketlilik gün geçtikçe artıyor.

Alanda büyükbaş hayvanlarını satan Şevket Sepetçioğlu, Çankırı'nın Ilgaz ilçesinden 40 hayvan getirdiklerini dile getirdi.

Hafta sonu tatil günlerinde satışlarda daha çok yoğunluk beklediklerini söyleyen Sepetçioğlu, bir büyükbaş kurbanlık hayvanı 80 ila 100 bin liraya sattıklarını kaydetti.

Tokat'ın Turhal ilçesinden gelen Özcan Atasoy da 32 adet kurbanlık büyükbaş hayvan getirdiklerini belirtti.

Atasoy, "Şimdiye kadar İstanbul'da satamayıp da geri götürdükleri kurbanlık olmadı. Bu yıl da pazar çok kalabalık." dedi.

"Artık çoban bulamıyoruz"

Giresun Damızlık Koyun Keçi Yetiştiricileri Birliği Başkanı Adem Yavuz, besledikleri küçükbaş hayvanlarını her yıl düzenli olarak İstanbul'da tüketicilerle buluştuklarını anlattı.

Tüketiciyle üretici arasındaki fiyat farkının aracılardan kaynaklandığına dikkati çeken Yavuz, hayvanları kurban satış alanlarındaki üreticilerden alınmasını tavsiye etti.

Yavuz, küçükbaş kurbanlıkları 5-15 bin lira arasında sattıklarını aktararak ulaşım ve konaklama gibi masrafların daha fazla olması nedeniyle İstanbul'da kurbanlık fiyatlarının Anadolu'ya göre biraz daha yüksek olduğunu ifade etti.

Hayvan yetiştiricileri olarak yaşadıkları en büyük sorunlarından birinin çoban istihdamı olduğunu belirten Yavuz, şunları kaydetti:

"Maalesef ülkemizde seçim arenasında 'Yabancılar yurt dışına gitsin, gönderilsin' gibi seçim polemikleri yapıldı ama bugün bir Afgan olmasın, bir Suriyeli olmasın biz çoban bulamıyoruz. Şimdi onları da bulamıyoruz. Çoban istihdamı konusunda gerçekten ciddi anlamda bir altyapı oluşturulup, üreticinin desteklenmesini bekliyoruz. Artık çoban bulamıyoruz. 25-30 bin lira maaş veriyorsun, adam 'Ben çobanlık yapmam.' diyor. Yapmıyor, yapamayınca da üretim olmuyor. Üretemediğin zamanı da bu sefer ete, süte her şeye ve piyasaya yansıyor. Fiyatların bu denli artması, girdi maliyetlerinin yükselmesi gibi bazı şeyler birbirini tetikliyor. Ciddi anlamda destekleme bekliyoruz."

"Hayvanlarımızın yarısını sattık"

Kağıthane Kurban Pazarı'nda da küçük ve büyükbaş hayvanlar alıcılarını bekliyor.

Kastamonu Devrekani'nden ilçeye gelip büyükbaş kurbanlık satan Mehmet Oruçoğlu, satışlardan memnun olduğunu söyledi.

Oruçoğlu, "Buraya geleli bugün dördüncü gün oldu. Hayvanlarımızın yarısını sattık. Elli küsur hayvanla gelmiştik. Satışlardan memnunuz. Diğer arkadaşlarımız da satıyorlar. Pazarımız da çok güzel. Belediye de bizlere gereken kolaylığı, hizmeti gösteriyor. Bizler bu pazardan memnunuz." diye konuştu.

Dünya devi 3 bankadan 'faiz' tahmini

ABD'nin önde gelen bankalarından olan BofA, TCMB'nin bu haftaki toplantıda faizi yüzde 25 seviyesine çıkarmasını beklediklerini açıklarken, yine ABD merkezli büyük bankalardan biri olan Morgan Stanley ve Almanya'nın dev bankası Deutsche Bank ise TCMB'nin politika faizini yüzde 25 seviyesine çıkarmasını öngördüklerini belirtti.

Dünyanın önde gelen 3 bankası olan, ABD'li Bank of America (BofA), Morgan Stanley ve Almanya'nın en büyük bankalarından Deutsche Bank, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası'nın (TCMB), perşembe günü açıklayacağı faiz kararıyla ilgili tahminlerini içeren bilgi notu yayımladı.

"İletişim dili de eşit derecede önemli"

Buna göre, BofA TCMB'nin politika faizini yüzde 25 seviyesine yükseltmesini beklerken; Morgan Stanley ise, politika faizinin yüzde 20 seviyesine çıkarılmasını öngörüyor. Deutsche Bank da, TCMB'nin faizi yüzde 20'ye çekmesini beklediklerini değerlendirdi ve iletişim dilinin de eşit derecede önemli olduğuna vurgu yaptı.

BofA ekonomistleri yayımlanan raporda, tahminlerinden daha düşük bir faiz artışının, faiz koridoru veya daha fazla faiz artışı sinyaliyle desteklenebileceğini kaydetti. Ayrıca, regülasyonlar ve kontrollerin tedrici olarak kaldırılmasının beklendiği belirtilen raporda "Kontrolleri kaldıracak tek seferde büyük bir faiz artışı daha az ihtimal olarak görüyoruz" şeklinde değerlendirildi.

Morgan Stanley ekonomistleri, iletilen notta pozitif reel faizi işaret eden seviyelere hızlı bir şekilde ulaşılmasını beklemediklerini ifade ederken; "İlk adımların politika

20.06.2023

faizinin enflasyon beklentileriyle arasındaki büyük farkı kapamayı hedefleyeceğini düşünüyoruz" denildi.

Deutsche Bank raporunda, faiz artışlarının ardından yılın geri kalan kısmında politika faizinin yüzde 30'a çıkarılması için alan olacağı kaydedilirken; reel faizlerin negatif bölgenin derinlerinde kalmaya devam edeceği ve TCMB'nin TL mevduat faizlerine sadece yetismeye çalışacağına dikkat çekildi.

Faiz artışı, en çok banka ve bireyleri etkileyecek

Piyasalar, Merkez Bankası'nın yeni başkanı ile perşembe günü kararını açıklayacağı Para Politikası Kurulu'nu bekliyor. Politika faizinde artışa kesin gözüyle bakılırken bu artış başta kredi kartı ve KMH faizi olmak üzere ihtiyaç, ticari kredi faizleri ile fonlama maliyetini artıracak.

ŞEBNEM TURHAN

Merkez Bankası'nın perşembe günü kararını açıklayacağı Para Politikası Kurulu son yılların en kritik toplantısı olarak öne çıkıyor. Piyasa yüzde 8,5 seviyesindeki politika faizini 26 ayın ardından artırılarak yüzde 20-25 seviyesine yükseltilmesini bekliyor. Her ne kadar şu anda gerek mevduat, gerek kredi, gerek tahvil faizleri politika faizinden farklılaşmış durumda olsa da artış başta kredi kartı ve kredili mevduat hesabı faizi olmak üzere ihtiyaç ve ticari kredi faizi limitlerini, TCMB'nin fonlama faizini etkileyecek. Yapılan hesaplar şu an yüzde 1,36 seviyesinde olan kredi kartı ve KMH faizinin politika faizi yüzde 20'ye çıkması durumunda yüzde 2,36'ya, yüzde 25'e çıkması durumunda ise yüzde 2,81'e yükseleceğini ortaya koyuyor. İhtiyaç ve ticari kredi faizi limitleri de artarken zaten yüzde 35-40 seviyelerine gelen mevduat faizlerinde ise pek bir değişiklik beklenmiyor.

Kredi kartı faizi yüzde 2,36'ya çıkabilir

Merkez Bankası politika faizine dayalı olarak referans faiz oranı hesaplıyor. Ve bu oran hem kredi kartı ile KMH akdi faiz oranını, hem de gecikme faizi oranında temel alınıyor. Bunun yanı sıra referans faiz oranı bankaların ticari ve ihtiyaç kredisi faizlerinde menkul kıymet zorunluluğuna yakalanmamak için aşmamaları gereken

faiz oranının belirlenmesinde de kullanılıyor. Şu anda referans faiz oranı yüzde 0,81. Kredi kartı ve KMH akdi faiz oranı yüzde 1,36, gecikme faiz oranı ise yüzde 1,66 seviyesinde. Eğer Merkez Bankası Para Politikası Kurulu toplantısında beklenildiği gibi politika faizin yüzde 20'ye çıkarırsa kredi kartı ve KMH akdi faiz oranı yüzde 2,36'ya, gecikme faiz oranı da yüzde 2,66'ya yükselecek. Politika faizi yüzde 25'e çıkarılması durumunda ise kredi kartı ve KMH faizi yüzde 2,81'e, gecikme faizi ise yüzde 3,11'e gelecek. Tüm bunlar faiz artışı kararından 1 ay sonra devreye girdiği için olası faiz artışı sonrasında bu faiz oranları ağustos ayı başından itibaren geçerli olacak.

Kredi kartı ve KMH için düzenleme gelebilir

Yeni ekonomi yönetiminin tarihi Merkez Bankası Para Politikası Kurulu'nda faiz artırımının yanı sıra para politikasının ve enflasyonla mücadelenin geleceğine ilişkin vereceği sinyaller de oldukça önemli olacak. Bir bankacılık sektörü kaynağı şu an faizlerin yüzde 40 seviyesine yerleşmiş durumda olduğunu hatırlatarak ticari kredi faizinin ise limit nedeniyle düşük kaldığını ancak hiçbir bankanın o seviyeden kredi kullandırmadığını vurguladı. Kaynak, böyle bir ortamda politika faizinin yüzde 20-25'e çıkmasının çok bir etkisi olmasa da niyeti göstermesi açısından çok önemli olduğuna işaret ederek bunun regülasyonların kademeli kaldırılışıyla desteklendiğinde ise çok daha başarılı olacağını ifade etti. İhtiyaç ve ticari kredi faizlerinde limitlerin politika faizi artışıyla yükselmesinin net faiz gelirindeki negatif makasın biraz daralmasını sağlayacağını belirten kaynak, en fazla sıkıntının ise kredi kartı borçları ve KMH'larda yaşanacağına vurgu yaptı. Bankacılık sektörü kaynağının verdiği bilgiye göre politika faizi artışı sonrasında daha az sorun yaşanması için yeni uygulamalar devreye alınabilir. Bunların başında kredi kartı ödemelerindeki yüzde 40 limitinin gevşetilmesi ile bankacılık sektöründe TÜFE'ye endeksli tahvillerin yeniden teminat kabul etmesi gelebilir. Kaynak tüm bunlara karşılık bankalar bir kez kredi vermeye başladıktan sonra sistemin yeniden kendi dengesini bulacağını vurguladı.

TCMB'nin kararı hangi faiz oranını nasıl etkiler?

	Mevcut faiz	Olası faiz
Politika faizi yüzde 20 olursa		
Kredi kartı akdi faiz oranı	1,36	2,36
Kredi kartı gecikme faiz oranı	1,66	2,66
KMH faiz oranı	1,36	2,36
Ticari kredi faizi 1.4 katı	14,5	30,4
Ticari kredi faizi 1.8 katı	18,7	32,6
İhtiyaç kredi faizi 1.8 katı	18,7	32,6
İhtiyaç kredi faizi 2 katı	20,2	36,2
TCMB fonlama faizi	8,5	20
Politika faizi yüzde 25 olursa		
Kredi kartı akdi faiz oranı	1,36	2,81
Kredi kartı gecikme faiz oranı	1,66	3,11
KMH faiz oranı	1,36	2,81
Ticari kredi faizi 1.4 katı	14,5	31,6
Ticari kredi faizi 1.8 katı	18,7	40,7
İhtiyaç kredi faizi 1.8 katı	18,7	40,7
İhtiyaç kredi faizi 2 katı	20,2	45,2
TCMB fonlama faizi	8,5	25

Kredi faizlerinde son durum (%)

24/07/2020

09/06/2023

İHTİYAÇ VE TİCARİ KREDİ FAİZ LİMİTİ YÜKSELEBİLİR

Referans faizi oranıyla ihtiyaç ve ticari kredi faizlerinde limitler de belirleniyor. Şu an ticari kredi faizi için referans faiz oranının 1.4 katı aşılması durumunda yüzde 20, 1.8 katı aşılması durumunda ise yüzde 90 oranında menkul kıymet tesis zorunluluğu var. Ve bu faiz oranları yüzde 14,5 ile yüzde 18,7 seviyesini gösteriyor. Politika faizi yüzde 20'ye yükseltildiğinde bu limitler de yüzde 30,4 ile yüzde 32,6'ya gelecek. Politika faizi yüzde 25'e çıkarıldığında ise 1.4 katı yüzde 31,6, 1.8 katı ise yüzde 40,7 seviyesine işaret ediyor. İhtiyaç kredi faizinde de 1.8 katı aşıldığında yüzde 20, 2 katı aşıldığında ise yüzde 150 oranında menkul kıymet tesis zorunluluğu var. Bu oranlar şu anda yüzde 18,7 ve yüzde 20,2 seviyesinde bulunuyor. Politika faizi yüzde 20'ye çıkarıldığında sırasıyla yüzde 32,6 ile yüzde 36,2 seviyesine yükselme ihtimali var. Eğer politika faizi yüzde 25'e gelirse ihtiyaç kredisi faizi için limitler de yüzde 40,7 ile yüzde 45,2'ye çıkmış olacak.

UZMANLAR ETKİLERİ DEĞERLENDİRDİ

UZUN VADEDE REFAH GETİRECEK 'ACI REÇETE'

Ekonomist İnanç Sözer, Türkiye'nin, enflasyonun Eylül 2021'deki yüzde 19,6'dan üç haneli seviyelere kadar yükseldiği ve Mayıs 2023 itibarıyla baz etkisine rağmen yüzde 40 ile oldukça yüksek gerçekleştiği 21 aylık para politikası duruşunu bu perşembe değiştirdiğini vurguladı. Sözer, rasyonelleşme çabası olarak ifade edilen bu değişikliğin, geçmişin faturası olarak tanımlansa da, uzun vadede refahı getirecek bir "acı reçete" olduğuna dikkat çekerek şunları söyledi: "Artık Türkiye'de tasarruf sahiplerinin bir süre yüzde 40 civarında TL getiri alacağını göreceğiz ve bu yolla olağanüstü kredi genişlemesi de lüks tüketim ithalatının körüklediği cari işlemler açığı da hız kesecek. Kısa vadede bankaların elini rahatlatırken kredi büyümesini normalleştirecek deregülasyonlardan vazgeçilmesi ve tahvil faizlerinin de çekirdek enflasyonla uyumlu seviyelere yükselmesini bekliyorum. TCMB'nin politika faizini hangi düzeye kadar yükselteceğinden daha çok, enflasyon hedefini hangi seviyeye revize edeceği ve piyasa faizlerin şekillendirecek sözle yönlendirmeler önemli olacaktır. İçinde bulunduğumuz evre, Türkiye'de makroekonomik istikrarın tesis edilme çabalarının öne çıkacağı ve bunun için acı reçetelerin kararlılıkla hayata geçirilmesinin ümit edildiği bir dönem. İmkani olmayan ve/veya iyi yönetilemeyen şirketler için yüzde 50'ler civarında kredi faizleri elbette çok zorlayacaktır ancak Türkiye'nin hak ettiği potansiyele kavuşabilmesi için geleceğe faturaları kabartarak ötelemeyip bugün ödeme ve ekonominin tüm kesimlerine güven aşılama zaruri hale geldi. Geldiğimiz noktada enflasyon beklentilerindeki katılığın kırılması için ekstra efor gerekiyor ancak risklerin farkında olan yeni ekonomi yönetimi faiz artırımları ve deregülasyonların kademeli olarak sonlandırılmasıyla bu adımları kararlılıkla atacağını ümit ediyorum."

ÖYLE YA DA BÖYLE KAMUYA YÜK BİNECEK

ODTÜ Öğretim Görevlisi Doç. Dr. Atılım Murat, politika faizindeki artışın bankalarda sabit faizli tahviller konusunda bilanço yönetimini zorlaştıracaklarını dile getirerek kamu bankalarında sabit kuponlu tahvil ağırlığının daha fazla olduğuna işaret etti. Murat,

özel bankalarda enflasyona endeksli tahvillerin daha fazla olduğunu ve bu nedenle kamu bankalarının daha yüksek bilanço zararı yazacağını ifade ederek “Kamu bankalarının bu zararı görev zararı oluyor, ardından sermaye artırımını geliyor, bunun için Hazine’den para aktarılıyor. Ve Hazine yeniden borçlanıyor” dedi. Sonuç olarak enflasyonla mücadele kapsamında faiz artırılsa öyle ya da böyle kamuya yük bindirileceğini vurgulayan Murat, TCMB’nin bankaları çok düşük faizden fonlamasının da ortadan kalkacağını dile getirdi. Murat, kredi faizlerinin şu an düşük politika faizi nedeniyle belli bir rakamın üzerine çıkamadığını hatırlatarak şöyle devam etti: “Buna karşılık mevduat faizleri çok yüksek. Yüzde 35-40 ile TL mevduat yapılıyor banka faiz ödüyor ama 15-20 puanlık negatif spread var. Zarar yazıyor banka aslında. Bankalar faizler artsın ve bu kredi faizlerini artırabilmeli negatif spreadden kurtulalım istiyorlar. Faiz artışıyla doğal olarak son iki haftadır yukarı giden gösterge tahvili faizleri de artacak.”

Asgari ücret 6 ayda dolar bazında %20,9 eridi

Döviz cinsinden en yüksek değerini 2023 yılında gören asgari ücret, 454 dolarla başladığı dönemi yüzde 20,9 azalışla yaklaşık 359 dolar seviyesinde kapatıyor. Asgari ücret en yüksek erimesini ise yüzde 44,9 ile faiz indirimlerinin başladığı 2021 yılında yaşadı.

HÜSEYİN GÖKÇE / ANKARA

Asgari Ücret Tespit Komisyonu, 1 Temmuz'dan itibaren geçerli olacak asgari ücrete son şeklini vermek üzere toplandı. Toplantıda hükümet, işçi ve işveren tarafı en üst düzeyde temsil edildi. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Işıkhan, TİSK Başkanı Özgür Burak Akkol ve Türk-İş Başkanı Ergün Atalay'ın katıldığı toplantıda pazarlık, dönemin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Vedat Bilgin'in "500 dolar seviyesinde belirlenebileceği" yönündeki açıklamasında yer alan değer üzerinden yürütüldü. Açıklamanın ise Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan tarafından Çarşamba günü partisinin grup toplantısında veya hafta içinde başka bir gün yapılabileceği ifade ediliyor.

Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) arşivinde asgari ücret 2008 yılından bu yana işverene maliyeti dahil tüm unsurlarıyla yer alıyor. EKONOMİ gazetesi, o tarihten itibaren asgari ücretin, geçerli olduğu süre boyunca (başlangıcı ve bitişi) dolar cinsinden değişimini inceledi. 2015 yılına kadar Ocak ve Temmuz olmak üzere yılda iki kez belirlenen asgari ücret 2016'dan itibaren yılın tamamında geçerli olacak şekilde Ocak ayında belirlenmeye başladı. Ancak faiz indirimiyle birlikte başlayan kur

atağı, 2022’de asgari ücretin ikinci kez belirlenmesini zorunlu kıldı. Benzer şekilde gelişmeler, asgari ücretin 2023’te de ikinci kez belirlenmesine yol açtı.

Merkez Bankası’nın döviz satış kurları üzerinden yapılan hesaplamalara göre asgari ücret ilk belirlendiği dönem itibarıyla en yüksek seviyesini 2023 yılında 454 dolar ile gördü. İkinci yüksek seviyesini 442 dolar ile yılda 1 kez belirleme döneminin başladığı 2016 yılında gören asgari ücret, 2013’ün ilk döneminde 436 dolar, 2018’de ise 425 dolar seviyesinde başlamıştı.

En büyük erime faiz indirimi sürecinde yaşandı

Asgari ücret başlangıç ve bitiş dönemi arasında dolar cinsinden en büyük değer kaybını kur şokunun yaşandığı 2021 yılında gördü. Asgari ücretin 2 bin 324 liradan 2 bin 825 liraya yükseltildiği 2021 yılında Ocak ayında 1 dolar 7.37 lira ve asgari ücret 383 dolar seviyesindeydi. Yılsonunda dolar kuru 13.35 liraya çıkınca asgari ücretin dolar cinsinden değeri yüzde 44.9’luk azalışla 211 dolara geriledi. Asgari ücretin 1603 lira olarak belirlendiği 2018 yılı Ocak ayında dolar kuru 3,77 lira ve asgari ücret 425 dolar seviyesindeydi. Yılsonunda doların 5,29 liraya çıkmasıyla asgari ücret yüzde 28.7 azalarak 303 dolara indi.

Asgari ücret 2008’den bu yana en yüksek üçüncü değer kaybını içinde bulunduğumuz 2023 yılında yaşadı. Yılbaşında 8 bin 506 lira olarak belirlenen asgari ücret 18.73 liralık dolar kuru üzerinden 454 dolar seviyesindeydi. Bu aynı zamanda son 25 asgari ücretin döviz cinsinden en yüksek değeri idi. Asgari ücret bugünkü kurlarla 359 dolara geriledi. Başka bir ifade ile 6 aylık zaman diliminde dolar cinsinden yüzde 20.9 değer kaybetti.

Asgari ücret 2018 yılından bu yana en düşük başlangıç değerini 316 dolar ile 2022 yılı Ocak ayında görürken, dönem sonu en düşük değerini ise 211 dolar ile 2021 yılı sonunda gördü.

Asgari ücret

	Başlangıç kuru	Bitiş kuru	Asgari ücret (TL)	Başlangıç (dolar)	Bitiş (dolar)	Değişim (%)	İşverene maliyet (TL)	Maliyet/1 (dolar)	Maliyet/2 (dolar)
2023/1	18,73	23,64	8.506	454	359	-20,9	11.759	628	497
2022/2	16,74	18,73	5.500	328	293	-10,7	7.603	454	406
2022/1	13,44	16,69	4.253	316	254	-19,6	5.879	437	352
2021	7,37	13,35	2.825	383	211	-44,9	4.203	570	315
2020	5,95	7,43	2.324	390	312	-20,0	3.458	581	465
2019	5,34	5,95	2.020	378	339	-10,3	3.006	563	505
2018	3,77	5,29	1.603	425	303	-28,7	2.384	632	451
2017	3,54	3,77	1.404	396	372	-6,1	2.088	590	554
2016	2,94	3,52	1.300	442	369	-16,5	1.935	658	550
2015/2	2,68	2,92	1.000	374	342	-8,6	1.496	558	512
2015/1	2,34	2,68	949	405	354	-12,6	1.411	603	526
2014/2	2,12	2,33	891	420	382	-9,0	1.332	628	572
2014/1	2,17	2,12	846	389	399	2,6	1.258	580	593
2013/2	1,92	2,13	803	418	376	-10,0	1.190	620	559
2013/1	1,77	1,92	773	436	402	-7,8	1.140	644	594
2012/2	1,8	1,78	739	410	415	1,2	1.095	608	615
2012/1	1,88	1,81	701	372	387	4,0	1.032	549	570
2011/2	1,61	1,83	658	408	359	-12,0	1.016	631	555
2011/1	1,55	1,62	629	405	388	-4,2	967	624	597
2010/2	1,58	1,54	599	379	388	2,4	924	585	600
2010/1	1,48	1,58	576	389	364	-6,4	885	598	560
2009/2	1,53	1,49	546	356	366	2,8	841	550	564
2009/1	1,53	1,53	527	344	344	0,0	809	529	529
2008/2	1,23	1,52	503	408	330	-19,1	776	631	511
2008/1	1,16	1,22	481	414	394	-4,8	739	637	606

■ 10 bin 700-11 bin 825 arasında bekleniyor

Yeni asgari ücret, bu yılın başındaki seviyesini dolar cinsinden koruması için en az 10 bin 737 lira olması gerekiyor. Bu yıl Ocak ayında önceki döneme göre yaklaşık yüzde 55 artan asgari ücret 8 bin 506 lira olarak belirlenmişti. Ocak ayındaki 18,73 liralık dolar kuruna göre 454 dolar seviyesinde olan asgari ücret seviyesinin yakalanabilmesi için Temmuz'da en az 10 bin 737 lira olması gerekiyor. Vedat Bilgin'in tahmin ettiği 500 dolar seviyesinde belirlenmesi halinde 11 bin 825 lira civarında olacak.

■ İşverene maliyet ağırlıklı olarak 600 doların üzerinde seyrediyor

Asgari ücretin işverene maliyeti 25 dönemin 12'sinde 600 doların üzerindeydi. 11 dönemde ise 500-600 dolar arasında olan asgari ücretin maliyeti, sadece 2022 yılında (kur artışlarının etkisiyle) her iki dönemde de 500 doların altında kaldı. Bu dönemde en yüksek değerini 644 dolar ile 2013 yılında gördü.

Hazine iki ihalede 50 milyar TL borçlandı

Hazine ve Maliye Bakanlığı, bugün düzenlediği 2 tahvil ihalesinde 49 milyar 992 milyon lira borçlanmaya gitti.

Hazine ve Maliye Bakanlığı bugün iki ayrı borçlanma ihalesi gerçekleştirdi. Hazine, ihalelerde toplam 21 milyar 742 milyon TL borçlandı. İhaleler öncesinde kamu kuruluşlarına ve piyasa yapıcılara yapılan 28 milyar 250 milyon TL net rekabetçi olmayan tekliflere satışlarla birlikte bugünkü toplam satış tutarı 49 milyar 992 milyon TL'ye ulaştı. Haziranda 50 milyar TL iç borçlanma hedefleyen Hazine bugünkü iki ihalede bu miktara ulaştı. Geçen hafta düzenlenen iki ihale ile birlikte Hazine'nin bugünkü iki ihale öncesi toplam borçlanması 56.5 milyar liraya çıktı.

4 yıl vadeli TLREF'e endeksli tahvilin ilk kez ihraç edildiği ihalede net 3 milyar 910,1 milyon TL satış yapıldı. İhaleye nominal olarak 7 milyar 936 milyon TL teklif gelirken, nominal satış 4 milyar 195 milyon olarak gerçekleşti. İhalede; ortalama minimum fiyat 90.9 TL, ortalama fiyat 93.21 TL, dönemsel faiz yüzde 3,36 oldu. TLREF'e endeksli tahvil ihalesi öncesinde kamuya satış olmadı. Piyasa yapıcılara 3 milyar 500 milyon TL net satış yapıldı. Piyasa yapıcı bankaların net teklif tutarı ise 5 milyar 890 milyon TL oldu.

ROT dahil 82.2 milyar TL teklif geldi

5 yıl vadeli sabit kuponlu tahvilin yeniden ihraç edildiği ihalede net 17 milyar 831.9 milyon TL satış yapıldı. İhaleye nominal olarak 33 milyar 852 milyon TL teklif gelirken, nominal satış 20 milyar 261 milyon olarak gerçekleşti. İhalede; ortalama minimum fiyat 87.504 TL, ortalama fiyat 88.011 TL, ortalama basit faiz yüzde 17,25, ortalama bileşik faiz yüzde 17,99 oldu. Sabit kuponlu tahvil ihalesi öncesinde kamuya 750 milyon TL, piyasa yapıcılara 24 milyar milyon TL net satış yapıldı. Piyasa yapıcı bankaların net teklif tutarı ise 48 milyar 321 milyon TL oldu.

Tüketici güveni yüzde 6,5 geriledi

Tüketici güven endeksi, haziran ayında yüzde 6,5 oranında azalarak 85,1 oldu.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), haziran ayına ilişkin tüketici güven endeksi verilerini açıkladı. Buna göre, TÜİK ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası işbirliğiyle yürütülen "Tüketici Eğilim Anketi" sonuçlarından hesaplanan mevsim etkilerinden arındırılmış tüketici güven endeksi, haziranda geçen aya kıyasla yüzde 6,5 azaldı. Mayısta 91,1 olan endeks, haziranda 85,1 olarak kayıtlara geçti.

Mevcut dönemde hanenin maddi durumu endeksi geçen ay 70,6 iken haziranda yüzde 2,2 azalışla 69,1'e geriledi.

Gelecek 12 aylık dönemde hanenin maddi durum beklentisi endeksi mayısta 94 iken bu ay yüzde 8,8 azalarak 85,8 oldu.

Mayısta 100,5 olan gelecek 12 aylık dönemde genel ekonomik durum beklentisi endeksi yüzde 7,8 düşüşle bu ay 92,7 olarak kayıtlara geçti.

Gelecek 12 aylık dönemde dayanıklı tüketim mallarına harcama yapma düşüncesi endeksi ise mayısta 99,1 iken haziranda yüzde 6,2 azalışla 93 olarak hesaplandı.

Seçim bitti, tüketicici güveni düşebilir ve düştü!

Alaattin AKTAŞ

20 Haziran 2023 Salı

Türkiye İstatistik Kurumu ile Merkez Bankası’nca ortaklaşa yürütölen tüketicici eğilim anketine yanıt veren vatandaş mı çok tuhaf davranıyor, yoksa ölçümde mi bir tuhaflık var, kestirmek zor; ama yine aynı eğilim ortaya çıktı ve seçimin geride kalmasıyla birlikte vatandaş adeta büyük moral çöküntüsüne ve ekonomiye karşı güvensizlik duygusu içine süröklendi. Tüketicici güven endeksi seçimin geride kalmasından sonra haziran ayında yüzde 6.5 oranında geriledi.

Oysa daha bir yıl önce, 2022’nin haziran ayında 63.4 ile hesaplanmaya başladığı 2004 yılından bu yana geçen yirmi yıla yakın dönemin en düşük düzeyine inen tüketicici güven endeksi, sanki enflasyon artmıyormuş, sanki geçim zorluğu yaşanmıyormuş gibi hızla yükselmeye başladı. “Hem ağlarım, hem giderim” dercesine “Hem yakınırim, hem ekonomiye güvenirim” diyen tüketicinin güven duygusu tırmandıkça tırmandı. Bu yılın mayıs ayına gelindiğinde tüketicinin güveni son beş yılın en yüksek düzeyine ulaşmış ve 91.1’i bulmuştu. İşte endeks hazıranda 85.1’e geriledi.

Kabul edelim tüketicici güven endeksinde harikalar yaratıyoruz, gerçekten harikalar! Ama dedim ya bu endeks vatandaşın yanıtlarıyla oluşturulduğuna göre ya vatandaş tuhaf tuhaf yanıtlar veriyor ya da ölçümde bir hata yapılıyor. Çünkü ortada adeta “doluya koysan almıyor, boşla koysan dolmuyor” dedirtecek ölçüde kolay kolay izah edilemeyecek bir durum var.

Bakın bu köşede 23 Mayıs’ta tüketicici güven endeksinde son aylarda yaşanan ve yorumlamakta zorlandığım yönler için neler yazmıştım:

TÜİK, tüketicici eğilim anketinin şubat ayında deprem felaketinden dolayı bir anlamda kısa dönem için uygulandığını, ankete 6 Şubat’tan sonra devam edilmediğini açıklamıştı. Anket zaten her ayın ilk iki haftasında uygulanıyordu, şubat daha da

erken kesilmişti. Tüketici güven endeksi şubat ayında yüzde 4.3 arttı. Anket dönemi kısa tutulduğu için bu artışta depremin etkisi yoktu.

Anket mart ayında Adıyaman, Gaziantep, Hatay, Kahramanmaraş, Kilis, Malatya ve Osmaniye’de yapılmadı. Tüketici güven endeksi mart ayında yüzde 2.9 oranında azaldı.

Nisana geldik, artık depremden etkilenen bölgelerde de anket uygulandı. Ne beklersiniz; deprem felaketi dolayısıyla bu bölgelerde yapılan anketin etkisiyle tüketici güveninde bir gerileme olmasını değil mi; tam tersine, tüketici güven endeksi nisanda tam yüzde 9.2 arttı.

Ve son ay Mayıs... Anket uygulamasında artık herhangi bir sınırlama yok, nisandaki gibi tüm illerde anket yapıldı ve yüzde 4'lük bir artış daha.

Mart ayında deprem felaketine uğrayan şehirler anket kapsamında değil ve tüm Türkiye’de tüketici güveni yüzde 2.9 azalıyor.

Nisan ve mayısta depremin vurduğu şehirlerde de anket yapılıyor ve sanki deprem olumlu etkilemiş, moralleri yükseltmiş gibi bu sefer sırasıyla yüzde 9.2 ve yüzde 4 güven artışı yaşanıyor.

Üstelik nisan ve mayısta artık iyiden iyiye seçim havasına girilmiş; iktidar değişecek mi değişmeyecek mi, sorusu daha çok sorulur olmuş. Böyle bir ortamda nisan-mayıs toplamında tüketici güven endeksi tam yüzde 13.7 artıyor.

Böylesine bir artış siyasi bir beklentiyi de yansıtıyor olabilir mi? Bilemeyiz! Ama eğer siyasi bir beklenti böyle bir sonuç doğurmuşsa tüketici güveninin haziranda ya çok büyük bir artış gösterdiğine tanık olacağız ya da hızlı bir gerileme gösterdiğine...

Tüketici güveninin cumhurbaşkanı seçimi ile ne ilgisi var?

Aslında tabii ki bir ilgisi yok!

Ya da olmaması gerekir!

Hem niye olsun ki!

Ama hadi diyelim var, tüketicinin güveni seçim öncesinde ya da seçim yapılan ay düşebilir. Çünkü belirsizlik vardır, seçimden sonra nasıl bir politika uygulanacağı çok ama çok meçhuldür, bu yüzden bir gerileme olabilir.

İyi de bizde ne oluyor da son üç Cumhurbaşkanı seçiminin ardından tüketici güven endeksi belirgin bir düşüş eğilimine giriyor?

Bunu seçim sonucuna bağlarsak, yani Erdoğan'ın seçilmesinin tüketicide bir hoşnutsuzluk yarattığı gibi bir yorumdan yola çıkarsak bu bir kere olabilir. Diyelim 2014'te Erdoğan'ın seçilmesi vatandaşın güveninin düşmesine yol açtı. Peki bu varsayım doğruysa seçmen 2018'de niye yine aynı yönde tercihte bulundu. Niye 2023'te de aynısını yaptı ve Erdoğan'ı seçti?

Demek ki bu eğilimi Cumhurbaşkanı seçimi sonucuyla ilişkilendirmek pek de doğru değil.

Öyleyse Cumhurbaşkanı seçimlerinden sonra tüketici güven endeksinin gerilemesi nasıl açıklanabilir?

Yoksa soruyu başka türlü mü sormamız gerekiyor...

Tüketici güven endeksi aslında seçim dönemlerinde düşüş eğilimindeydi de Cumhurbaşkanı seçimi bu eğilimi geciktirdi mi?

Bu soruya “**Evet**” dersek, o zaman da “**Niye**” diye bir soru daha çıkar ortaya...

Yok yok olmuyor; bakıyorsunuz deprem zamanı ortaya çıkan tabloya...

Bakıyorsunuz tüketici güveninin Cumhurbaşkanı seçimlerinden sonra genel eğilim olarak azalmasına...

Doğrusu bir açıklama bulunamıyor ya da ben bulamıyorum...

Tüketici güven endeksi ve CB seçimleri (Ocak 2012-Haziran 2023)

Tüketici güveninde seçim sonrası sert düşüş

Naki BAKIR

20 Haziran 2023 Salı

Seçim ayı mayısta 91,1'le son 58 ayın en yüksek düzeyine çıkan Tüketici Güven Endeksi, haziranda ise 6 puan düşerek 85,1'e geriledi.

Seçim ayı mayısta ani yükselişle son beş yılın en yüksek düzeyine çıkan tüketici güveni, seçimlerin ardından haziran ayında ise sert bir düşüş kaydetti.

Genel seçimlerin yapıldığı mayıs ayında hanelerin mevcut ekonomik durumlarının önceki aya göre daha kötü olmakla birlikte, gelecek döneme ilişkin hem kendi mali koşulları hem de genel ekonomiye ilişkin umut ve iyimser beklentileri önemli oranda artmış, buna bağlı olarak Tüketici Güven Endeksi 91,1’le yaklaşık son 5 yılın en yüksek düzeyine çıkmıştı. Türkiye İstatistik Kurumu ve Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası iş birliği ile yürütülen aylık Tüketici Eğilim Anketinden hesaplanan Tüketici Güven Endeksinin haziran ayı sonuçları açıklandı.

Buna göre endeks, önceki aya göre yüzde 6,5’lik bir düşüşle 85,1’e indi. 0-200 aralığında değer alabilen; 100’den büyük olması tüketici güveninde iyimser, 100’den küçük olması kötümser durumu gösteren Tüketici Güven Endeksi’nin neredeyse tüm alt endekslerinde, hazıranda önceki aya göre gerileme yaşandı.

Geçen 12 aylık döneme göre mevcut dönemde hanenin maddi durumuna ilişkin endeksin değeri yüzde 2,2 daha düşerek 69,1’e, gelecek 12 aylık dönemde hanenin maddi duruma ilişkin beklentiyi yansıtan alt endeks ise yüzde 8,7 düşerek 85,8’e, geçen 12 aylık döneme göre mevcut ekonomik duruma ilişkin görüşü yansıtan endeks yüzde 0,2 düşerek 61,2’ye geriledi.

Genel ekonomi için kötümserlik arttı

Gelecek 12 aylık dönemde “genel ekonomik durum”a ilişkin beklentileri yansıtan endeksin mayıs ayında 100,5’le “iyimser” alandaki değeri, hazıranda yüzde 7,8 düşüşle 92,7’ye gerileyerek “kötümser” pozisyona geçti. Gelecek 12 ayda işsiz sayısı beklentisine ilişkin alt endeksin değeri de yüzde 8,1 düşerek 82,2 oldu. Bu endeksin düşmesi işsiz sayısının artacağı, yükselmesi ise azalacağı yönündeki beklentiyi yansıtıyor.

Harcama eğilimi baskılandı

Geçen 3 aylık döneme göre gelecek 3 aylık dönemde yarı-dayanıklı tüketim mallarına harcama düşüncesini gösteren endeks yüzde 5,1 gerileyerek 103,2’ye indi. Buna göre harcama eğilimi gerilemekle birlikte endeks değeri yine iyimser bölgede kaldı. Bu da tüketim eğiliminin azalmakla birlikte varlığını koruduğunu gösterdi. Mevcut dönemin dayanıklı tüketim malı satın almak için uygunluğu endeksinin mayısta 48,4 olan değeri, hazıranda yüzde 2,6 artarak 49,6’ya yükseldi. Ancak bu durumda gelecek dönemin daha “uygunsuz” olacağı algısının artması etkili oldu. Geçen 12 aya göre gelecek 12 ayda dayanıklı tüketim mallarına harcama düşüncesi yüzde 6,1 azalarak 93’e indi.

Tasarruf umudu azaldı

Hanenin içinde bulunduğu durum endeksi önceki aya göre yüzde 1,2 düşerek 79 oldu. Mevcut dönemin tasarruf etmek için uygunluğu yüzde 2,2 düşüşle 70,9 olurken, gelecek 12 aylık dönemde tasarruf etme olasılığına ilişkin beklenti de yüzde 10,6

düşüşle 36,4'e gerileyerek "kötümser"lik artışı anlamında daha diplere indi. Gelecek 3 ayda tüketimin finansmanı amacıyla borç (kredi) kullanımı olasılığı da yüzde 3,7 düşüşle 52,1'e geriledi.

Enflasyonda ivme beklentisi arttı

Geçen 12 aylık döneme tüketici fiyatlarının değişimine ilişkin düşüncüyü gösteren alt endeks yüzde 11 düşüşle 20,4 oldu. Geçen 12 aylık döneme göre gelecek 12 aylık dönemde tüketici fiyatlarının değişimine ilişkin "beklenti" endeksi de yüzde 8,7 düşerek 70,4 oldu. Tüketici fiyatlarının değişimine ilişkin düşünce ve endekslerin değerinin artması tüketici fiyatlarında düşüş, azalması ise artış yaşandığı/yaşanacağı anlamına geliyor. Gelecek 12 ayda, geçen 12 aya göre ücretlerin yükseleceğine ilişkin beklenti ise yüzde 1,4 artışla 129,3 oldu.

Ev, otomobil umudu kırıldı

Hanelerin özellikle gelecek 12 ayda otomobil alma ihtimaline ilişkin endeks önceki aya göre yüzde 13,6 gerileyerek 16,7'ye, konut tamiratına para harcama ihtimalini yansıtan endeks yüzde 0,7 düşerek 30,6, konut satın alabilme veya inşa ettirme ihtimalini gösteren endeks de yüzde 8,1 düşerek 10,5'le skalanın kötümser bölgesinde iyice diplere indi. Seçim öncesi yapılan Mayıs ayı anketinde ev ve otomobil alma beklentilerinde kaydedilen artışların Haziran anketinde yerini bu konuda artan karamsarlığa bıraktığı dikkati çekti.

Endeks hep çitanın altında

Hanelerin maddi koşulları ve genel ekonomiye ilişkin mevcut durum değerlendirmeleri ile gelecek dönem beklentileri, harcama ve tasarruf eğilimlerinin ölçüldüğü Aylık Tüketici Eğilim Anketi ile oluşturulan alt endekslerin bileşkesi olarak Tüketici Güven Endeksi'nin değerinin, son on yılda dalgalı bir seyir izlediği, ancak hep 100'ün altında kaldığı, yani "kötümser durum"u yansıttığı dikkati çekiyor.

Endeksin, bu dönemde en yüksek düzeyi görerek "iyimserlik" çitasını en fazla yakınsadığı ay ise 96,8'le Kasım 2013. Son genel seçimlerin yapıldığı Mayıs 2023'te ise 91,1'e yükselerek, son 58 ayın en yüksek düzeyine çıkan güvenin, Haziran endeksine göre yerini sert düşüşe bıraktığı görülüyor.

Abdulkadir Selvi

İmamoğlu bastırıyor, Kılıçdaroğlu ise direniyor

EKREM İmamoğlu, Kılıçdaroğlu'nu çekilmeye zorlamak için her geçen gün baskısını artırıyor.

İlk buluşmasında partide bir değişim gerektiğini söylemiş, değişime liderlik yapacağını belirtmişti. Kılıçdaroğlu'na ise, "Çekilin, doğal lider olun" demişti. Son olarak kendisine yakın bir gazeteciye verdiği mülakatta değişimin adını koydu. Gerekirse liderin de değişmesi gerektiğini söyledi. Böylece hedefini daha da açık etti. Zaten seçim sabahından itibaren hedefi, Kılıçdaroğlu'nun çekilmesiydi.

Ama Ekrem İmamoğlu hiç umutlanmasın, Kılıçdaroğlu'nun çekilmek gibi bir düşüncesi yok. Değişim için kurultay sürecini başlatmayı, MYK'da ve danışmanlarında değişiklik yapmayı yeterli buluyor. Kendisi haricinde herkesi değiştiriyor. Ayrıca bu değişiklikleri daha çok kalmak için yapıyor. Seçimlerin üzerinden 24 saat geçmeden, "İstifa etmiyorum. 10 yıl daha CHP'nin başındayım" demişti.

KILIÇDAROĞLU ÇEKİLMEYİ DÜŞÜNÜYOR

Kılıçdaroğlu'nun A planında da B planında da hatta C planında da çekilmek gibi bir madde yer almıyor. Alfabenin 29 harfini de saysanız Kılıçdaroğlu'nun defterinde ben çekileyim, partiyi Ekrem İmamoğlu'na bırakayım diye bir madde yok.

Hep söylüyorum, İmamoğlu eğer CHP'ye genel başkan olacaksa cesur olacak, kurultayda yarışıp Kılıçdaroğlu'nu yenmeyi göze almalı.

İSMET PAŞA'DAN TARİHİ DERS

27 Mayıs darbesinden sonra askerin baskısıyla İsmet İnönü başkanlığında koalisyon hükümetleri kurulmuştu. Cumhurbaşkanı Cemal Gürsel'in başkanlığında Çankaya Köşkü'nde huzur toplantıları yapıyordu. Demirel yeni AP Genel Başkanı olmuştu. Katıldığı ilk toplantıda İnönü hükümetini eleştiriyor, İnönü'nün çekilmesi gerektiğini savunuyor. Bunun üzerine İsmet Paşa, "Hükümetin düşürülmesinin yolu belli. Onun yeri burası değil, Meclis" diyor. Demirel, toplantıdan çıkınca İhsan Sabri Çağlayangil'le Çankaya Köşkü'nün bahçesinde yürür. Çağlayangil'e dönüp, "İsmet Paşa haklı" der. İsmet Paşa aynı zamanda engin tecrübesiyle çiçeği burnundaki siyasetçi Demirel'e hükümeti düşürecek olan yolu göstermiştir.

ADRES CHP KURULTAYI

CHP'deki tablo şöyle; İmamoğlu bastırıyor, Kılıçdaroğlu ise direniyor. İmamoğlu medya baskısı ile Kılıçdaroğlu'nu çekilmeye zorluyor ama onun yeri medya değil, CHP kurultayıdır.

Eğer Ekrem İmamoğlu gemileri yakıp CHP Genel Başkanlığı'na aday olmazsa şimdiden buraya yazıyorum, Kemal Kılıçdaroğlu, ekim ayındaki kurultayı kazanır, İmamoğlu da İstanbul'a aday gösterilecek miyim diye bekler.

ABDÜLLATİF ŞENER AK PARTİ'DEN NEDEN AYRILMIŞTI

CHP'de seçim yenilgisinin ardından bir de Abdüllatif Şener travması yaşanıyor. Abdüllatif Şener, CHP milletvekili olduğu sırada ilk turda Kılıçdaroğlu'na değil, Sinan Oğan'a oy verdiğini açıklamıştı. İkinci turda "Geçersiz oy verdim" açıklaması ise oy kullandığı sandıktan geçersiz oy çıkmayınca yalanlanmış oldu.

Kendisini CHP'lilere, siyasi ahlak abidesi ilkeli bir siyasetçi olarak pazarladığı için CHP'liler neye uğradıklarını şaşırıyorlar. Ama Abdüllatif Şener'i kazdıkça altından daha neler çıkıyor. Ümit Özdağ, Abdüllatif Şener'in, "CHP'den aday olsam da Zafer Partisi'ne oy veririm" dediğini açıkladı.

Son seçimde CHP'ye değil Zafer Partisi'ne oy verdiğini iddia etti.

HALAYLI YANIT

Abdüllatif Şener ise buna halay görüntülerini yayınlayarak yanıt verdi. "Sizin eleştirileriniz benim halayıma..." dedi.

Bir politikacı kendini itibarsızlaştırmak için bir plan yapsa bu kadar başarılı olamazdı. Sen Abdüllatif Şener ol; Maliye Bakanlığı, Başbakan Yardımcılığı, AK Parti kuruculuğu yap, sonunda adın Fırıldak Kubi ve Dansöz Nabi ile aynı sıraya yazılsın.

Abdüllatif Şener, AK Parti'den ayrıldıktan sonra en ağır hakaretleri yıllarca beraber yol yürüdüğü Erdoğan'a yaptı. Cumhurbaşkanı'na hakareten hakkında dava

açıldı. Abdülatif Şener, hesabının, “Ayyıldız Timi” isimli bir grup tarafından ele geçirildiğini savundu ama avukatı mahkemedeki savunmasında buna hiç değinmedi. Milletvekili seçildiği zaman dava ertelenmişti. Şimdi yeniden başlayacak.

ERDOĞAN'I ELEŞTİRMİŞTİ

Abdülatif Şener, AK Parti'den ayrılma sürecini siyasi ahlak ambalajına sardı ama bir anekdot aktarırsam yeterli olur.

Deniz Baykal, cumhurbaşkanı adaylığı için Abdülatif Şener'i önermiş, ancak Erdoğan, “Adayımız, Abdullah Gül kardeşimiz” diyerek Gül'ü aday göstermişti.

Eşi başörtülü olduğu için Abdullah Gül'ün cumhurbaşkanı adaylığına karşı 'Cumhuriyet Mitingleri'nin yapıldığı, '27 Nisan e-muhtırası'nın verildiği, '367 Kararı'nın çıktığı bir dönemdi. İş AK Parti'yi aşmış, demokrasi mücadelesine dönüşmüştü.

ZAMANLAMAYA DİKKAT

Muhtıraya, 367 Kararı'na karşı dik durmak gerekiyordu. Erdoğan siyasette var olup olmama mücadelesini veriyordu. Abdülatif Şener ise Meclis kulisinde bir grup gazeteciye Erdoğan'ı eleştiriyordu. “Biz Erbakan'dan hep arabayı götürüp asker kışlasının duvarına vurduğu için ayrıldık. Bu da onu yaptı. O zaman biz Erbakan'dan niye ayrıldık?” diyordu.

AK Parti kulislerinde Abdülatif Şener'in, “Asker Erdoğan'ı götürür beni başbakan yapar” diye bir beklentiye girdiği için AK Parti ile yollarını ayırdığı konuşulmuştu. Gerçek nedir bilemem ama bir siyasetçi için hiç iyi bir sicil değil.

KILIÇDAROĞLU'NUN HATALARI

Kılıçdaroğlu, Erdoğan'a muhalif olan ne kadar AK Partili varsa onlarla işbirliği yaptı.

Ali Babacan, Temel Karamollaoğlu ve Ahmet Davutoğlu'na 35 milletvekilliği verdi.

Onlar da Meclis'e girince ilk iş olarak CHP ile yollarını ayırdılar.

Abdülatif Şener'i Konya'da milletvekili seçtirdi. Şener, cumhurbaşkanlığı seçiminde Kılıçdaroğlu'na oy vermedi.

Abdullah Gül'ü cumhurbaşkanı adayı yapmaya çalıştı. Gül, şimdi Kılıçdaroğlu'na uzak duruyor. Gönlü daha çok Ekrem İmamoğlu'ndan yana.

Kemal Bey, Erdoğan'a muhalif diye kim varsa tutup yanına alırsan böyle olur.

Davasına, liderine, partisine ihanet eden, sana da eder.

Esfender KORKMAZ

CHP'nin yol haritası nasıl olmalıdır? (I)

CHP zaman zaman kendini yenileyen bir parti olmuştur. Bunun için de her zaman var olmuştur. Söz gelimi İnönü büyük değişikliğe gitti, çok partili demokrasiye geçişi sağladı. Ecevit sendikalaşmayı sağladı, yeni bir sosyal devlet anlayışı getirdi. Bu değişiklikler her zaman kamuoyunda ve partide tartışıldı.

Bugün şanssız bir dönemdeyiz. Zira partinin yol haritası tartışılmıyor. Değişiklik talepleri kişiler üzerinden tartışılıyor.

Dünkü medyada, CHP Meclis Grup Başkanı, Genel Başkan için; **“beni kollayan ve koruyan bir tutumu var”** diyor. Böyle söyleyen bir siyasetçi Ak Parti’de adam kayırma var diye tenkit edebilir mi?

Seçim öncesinde Ekrem İmamoğlu için baba oğul ilişkisi var deniliyordu.

Oysaki biz CHP’liler hem partinin dünya konjonktürüne ayak uydurması, hem de içerde halka umut olması için fikir-proje tartışması içinde olmalıyız.

CHP Parti programında demokrasi ve hukukun üstünlüğü gayet net olarak yer alıyor. Ama gel gör ki uygulamada Ak Parti’den daha merkezci davranıyor. Söz gelimi son seçimde ön seçim olmadığı gibi yoklama dahi yapılmadı. Partiyi tenkit edenler, Yılmaz Ateş gibi bazıları partiden ihraç edildi.

CHP demokrasi anlayışını uygulamaya koymalı ve şimdiden kurultay için, **“milletvekilleri adaylarının yüzde 90’ı önseçimle, yüzde 10’u merkez kontenjanı ile belediye başkanlarının tamamı ön seçimle belirlenir”** şeklinde tüzük tadilatı yapmalıdır.

“Ekonomik ve sosyal kalkınma”yı sağlamak partinin temel hedefi olmalıdır. Kalkınma ile büyüme arasındaki temel fark, kalkınmanın aynı zamanda sosyal refah hedefli olmasıdır.

Bunun için dünya ekonomik konjonktürü ve Türkiye sorunları dikkate alınmalıdır. Bu çerçevede Türkiye için kalkınma hedefinin üç temel ayağı olmalıdır.

1.Devletin ekonomik ve sosyal fonksiyonlarını artırmak.

Serbest piyasaya dayanan bir ekonomide kalkınmanın temel şartı mevcut kaynakları en verimli şekilde kullanmak ve en yüksek toplam fayda sağlamaktır. Bu nedenle özel faydayı hedefleyen özel sektör ile sosyal faydayı hedefleyen devletin optimum bir denge içinde olması gerekir.

Enerji, ulaştırma ve haberleşme sektörleri, tüm ülkeye yayılan altyapı yatırımlarını gerektirir. Ayrıca bu yatırımlar tekel niteliğinde olur. Bu tür büyük ölçekli yatırımlar için piyasa ekonomisi yeterli kaynak ayırmakta zorlanabilir. Kaldı ki yeterli sermayeye sahip olan piyasa ekonomisi üretici birimlerinin piyasada tekel olmaları muhtemeldir. Bu alanlarda devletin faaliyette bulunması, bizzat üretim yapması ve piyasa ekonomisinin yetersizliğini telafi etmesi gerekir.

Devletin ve özel sektörün ürettiği hem özel hem de sosyal faydası olan, eğitim ve sağlık gibi yarı kamusal malların üretiminde, piyasa bu malların özel faydasını dikkate alarak kaynak ayırır. Sosyal faydasını dikkate almaz.

Özellikle eğitim ve sağlık alanında; ABD'deki gibi yerleşmiş bir vakıf kültürünün olmadığı gelişmekte olan ülkelerde, bu nedenle özel sektör kârını maksimize edinceye kadar üretim yapar veya maliyeti daha yüksek olduğu için kaliteli üretim yapmaz, yaparsa da çok pahalı satar. Bunun içindir ki bizim gelişmekte olan ülkelerde bu mal ve hizmetlerin ya devlet tarafından yapılması veya devletin müdahale etmesi gerekir.

Bu bağlamda; altyapı yatırımları bütçeden yapılmalı, zaruri halde yap-işlet-devret yolu ile ihale edilmeli, Kamu-özel işbirliği yasası tamamıyla kaldırılmalıdır.

Bu amaçlara ulaşmak için;

Önce devleti parti devleti olmaktan çıkarıp, kurumsal devleti yeniden kurmak gerekir.

Anayasada ve yasalarla, laik devlet teminat altına alınmalıdır. Devletin ve devlet imkânlarının dini alanda kullanılmasını önlemek için, Diyanet İşleri Başkanlığı kaldırılmalı ve camilerin bakımı, din adamlarının maaşları belediyeler tarafından yerine getirilmelidir.

Merkezî devlet ve yerel yönetimler arasında, yetki ve sorumluluk yeniden düzenlenmeli ve yerel yönetimler merkezî tasalluttan çıkarılmalıdır.

Belediye oluşturma ve kaldırılması için o yörede referandum şartı konulmalıdır.

Türkiye'de sendikalar adeta yok edildi. Sendikaların yeniden organize edilmesinde CHP yol gösteren ve öncülük eden bir parti olmalıdır.

Yarınki yazıda; Tarım-Planlama ve program konusu tartışılacaktır.